

מסורת הש"ס

(א) [לעיל נח: ט] כרכות לד: שבת סג, ב) כרכות לד: שבת סג, קנ"א: פסחים סח: לעיל נ"א: ד) וצברתי לילא, א) כרכות לד: ו) [שם] ו) וצברתי אילא ר"ש בר מנחין, ח) וצברתי ואת מנחמן, ט) [שם] יג. ע"ש, י) אבות פ"ג משנה יא, כ) [מוספתא דפרה פ"ד ותוספתא דהלת פט"ו], ל) וצברתי לפי ד"ה [לעיל], מ) וצברתי אחר ד"ה [כמשותף], נ) [מסות כד,].

הנהגות הגר"א

[א] נ"א זה המנהג לדיבור נשאל לו למשה, נמחק ב' מיתות לו למשה וי"א להס' לשראל:

מוסף רש"י

אין להם משיח לישראל. שמחיה היה משיח ועלו נאמר כל הנבואות אלוהים קצין בעת שישאלו ויגידו ויגידו ש' (ועל פ"ג) לא נתבאר. הטבות והנחמות (ברכות ד:). דברי חננו שלם (שבת סג). עין לא ראתה. עין של נביא לא שלטה לנחמו (שם) לא נאלת ולא נגלת לשום נביא (ברכות ט). שהיא רחוק מעבירה. שהיא רחוק מן העבירה. שהיא רחוק מעיקרו (שם). מתעסק במנון תלמוד חכם כדי להגיע לנד שגד והס פנינו לעסוק בתורה ע"י אלו (כתובות ק"א). המגלה פנים בתורה. כל על דברי תורה בחופזה ונגלו עות פניו, כגון משה ויהוה ויש דורש בחזונו של דופי, כל המה להשגה לנחמו אלא ויחנה פתה מלפניו, ויטן לאוין כימי קציר מים (שבתות יג). המחלל את הקדשים. שאלו שממין הכלה ומחלל מקדשתן (אבות פ"ג מ"א). והמביה את המועדות. חילל חונו של מועד נעשית מלכא, או שנהג כהם מנהג חול בחלילה ונפשיה, הדואלי ויזים תמורה כיום טוב אינו מושג ומתעורר, כל אלה נפקו מפי דבר ה' בזה, שנהג כהם מנהג חונו (שם). והמפרי ברייתו כו'. שאינו רוצה לינוח, את כתיבי הכפר (שם). והמגלה פנים בתורה כו'. שהיה אפיקורוס כמשה שהיה דורש אגדות של דופי כו' (שם). והמבלין פני חבירו ברבים, לא יעשה הכי מפניו ליה מקל (שם). ונ"ש ש"ג כן באו, הלכנו, דלול סומקא ואמי מירא (שם).

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

צ"א.

עין משפט
נר מצוה

יב א מיי פ"ח מהל' משנה הלכה ז וע"ש כ"מ: ב מיי פ"ח מהל' משנה הל"ג ופ"ח מהל' מלכס הל' ב: ג א מיי שס פ"ו הלכה ד: ד מיי פ"ו מהל' דעות הל' ב טו"ש"ע י"ד ק"י רנ"ג סעי' י"א: ד ה מיי פ"ג מהל' משנה הלכה ד: ו [מיי שס הל' י"א]: ז [מיי שס הל' ד' ופ"ו] מהל' דעות הל"ח ופ"ג מהל' חובל הל"ז טו"ש"ע י"ח מיי פ"ג מהל' טו"ש"ע י"ד ק"י רנ"ג מהל' משנה הלכה ח: טו ט מיי פ"ג מהל' מ"ח הלכה יג סמ"ג ע"ש י"ב טו"ש"ע י"ד ק"י רנ"ג מהל' ס"ה:

תורה אור השלם

1. כי הנה החשך יכסה ארץ וצדק לא יאמין ויעלך יורח ויבבורו עיניך יראוה:
2. ארבעים שנה אקוט בדרו נאמר עם תע"י לקב וזה עם לא פ"ג דר"ב: תהלים צ"ה י
3. יקרה ביום ההוא ויפחות צר שבעים שנה כימי מלך אהרן מקץ שבעים שנה יקרה לצר כשירת הוזהר:
4. ישיהו כג טו ויראך ירח דור דורים: ולפי ירח דור דורים: תהלים ע"ב ה
5. גילי מחד בת ציון הריעי בת ירושלים הזה מלפך יבוא לך צדיק ונושע הוא עני ורוב על חמור ועל עיר בן אנתות: זכריה ט ט
6. ויעפר וירבעך ויאכלך את הפן אשר לא ידעת ולא ידעו אבתיך למען הודעך פי לא על הל"ח לבדו יקרה האדם פי על כל מוצא פי יקרה האדם: דברים ח ג
7. שמתנו כימות עינינו שנת ראינו יקרה:
8. תהלים צ טו ויראך אבך ידע תרע כי גר יקרה וירעך בארץ לא להם ויבדו ויענו אתם ארבע מאות שנה: בראשית טו יג
9. כי יום נקם בלבי וישנת אגאלי קאה:
10. ישיהו סג ד בי יבעל בחור בתולה: ויעלך בןך ומשול חתן על בלה יקש ועלך אלקיך:
11. ישיהו סב ה למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבעתי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:
12. דברים יא כא כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח עוד על הארץ פן נשבעתי מקצף עלך ומגערך:
13. ישיהו נד ט ומעולם לא שמעו לא האזינו עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחבה לו:
14. בורא נוב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי ויראיתו: ישיהו נו יט ונבא יי אלקיך אשר
15. ישיהו סד ג בורא נוב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי ויראיתו: ישיהו נו יט ונבא יי אלקיך אשר

לאיברי לא גליסי. שלא הולאתי דבר מפי שהיו איברי יכולין לשמוע אבל בצדי היה טעמן הדבר: ^ט [למען ירבו ימיכם כימי השמים על הארץ. ולא עמדו בצרלס כל כך אבל עמידין לעמוד כשיבא משיח: **כמשותף** חסן. שצעת ימי המשתה כן ישיש עליך שצעת ימים ויומו של הקצ"ה אלק שנה: **כי מי נח**. כמו כימי נח כחשבון השנים שנמלא צידו ללוחו זמן שנשבע ה' מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי כפי אותו חשבון נשבעתי מקצף עלך ומגער בך שלא אחריב את עולמי לאחר שיבא משיח עד שיכלה זה הזמן: **לא נתבאו**. טובה לישראל: **עין לא ראתה**. דלין קץ לדבר: **צדיקים אינן עומדין**. דגדול כחן של צעלי משוזה שאין צריה יכולה לעמוד (לפניהם) [צמחל'תס]: **צרישא לרחוק**. שנמחק מן הקצ"ה ואל"כ שז אלו צמטובה והדר שלום לקרוב מעיקרא לדיק גמור דגדול כחן של צעלי משוזה: **שהיה רחוק מן העצירה**. כל ימינו דהיינו לדיק גמור: אפיקורוס ומגלה פנים מפורש לקמן [ע"ש]: **צדיקים צברו**. מילה: **מלכו**. מן הפסוק הזה שכתוב כי דבר ה' בזה (אמר ר"א וכו') מחלל את הקדשים דמחלל קדשים ומצוה מועדות ומגלה פנים כו' היינו דבר ה' בזה) דציון הוא: **מפר צדיקים**. היינו את צדיקי הפך: **מועדות**. חולו של מועד: **דקדוק** זה. חסרות וימרות: **מקו' ון** ומגויירה שוה ון. [ושאל רבו גזירה שוה] לא גמר מרבו: **המשנה**. זה עשועה כמו שאינה עיקר: **או העוד** ע"ו. היינו דבר ה' דבור שדבר הקצ"ה צבנמו לישראל דלנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענוס: **חוור**. לשנוטה: זמר

א"ר יוחנן ללבי גליתי לאברי לא אבימי בריה דרבי אבהו ימות המשיח לישראל שבעת אלפים שנה שנאמר ^י ומשוש חתן על כלה (כן) ישיש עליך (ה') אלהיך אמר רב יהודה אמר שמואל ימות המשיח כמיום שנברא העולם ועד עכשיו שנאמר ^{יא} כימי השמים על הארץ רב נחמן בר יצחק אמר כימי נח עד עכשיו שנאמר ^{יב} כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי אמר רבי חייה בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו אלא לימות המשיח אבל לעולם הבא ^{יג} עין לא ראתה אלהים וולתך (אלהים) יעשה למחכה לו ופליגא דשמואל דאמר שמואל ^{יד} אין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכות בלבד ואמר רבי חייה בר אבא א"ר יוחנן כל הנביאים לא נתבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אלהים וולתך ופליגא דרבי אבהו דא"ר אבהו ^{טו} (א"ר) מקום שבעלי תשובה עומדין שם צדיקים אינן עומדין שם שנאמר ^{טז} שלום שלום לרחוק ולקרוב ברישא רחוק והדר קרוב מאי רחוק רחוק דמעיקרא ומאי קרוב קרוב דמעיקרא ודהשתא ורבי יוחנן אמר לרחוק שהוא רחוק מעבירה קרוב שהוא קרוב מעבירה ונתרחק ממנה וא"ר חייה בר אבא ^{טז} א"ר יוחנן כל הנביאים כולן לא נתבאו יאלא למשיח בתו לתלמיד חכם ולעושה פרקמטיא לתלמיד חכם ולמהנהגה תלמיד חכם מנכסיו אבל תלמודי חכמים עצמן עין לא ראתה אלהים וולתך ^{טז} מאי עין לא ראתה אמר רבי יהושע בן לוי זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית ^{טז} ר"ל אמר זה ערן לא ראתה עין מעולם וא"ת אדם היכן דר בגן ואם תאמר גן הוא ערן תלמוד לומר ^{טז} ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן: והאומר אין תורה מן השמים וכו': תנו רבנן ^{טז} כי דבר ה' בזה (ה') ומצותו הפך הכרת תכרת זה האומר אין תורה מן השמים ד"א ^{טז} כי דבר ה' בזה (ה') בזה (ה') המגלה פנים בתורה האומר ואת מצות המורעי המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות והמפר ברייתו של אברהם אבינו והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה והמבלין פני חבירו ברבים אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא תניא אידך כי דבר ה' בזה (ה') האומר אין תורה מן השמים ויאפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מפסוק זה שלא אמרו הקדוש ברוך הוא אלא משה מפי עצמו והו' כי דבר ה' בזה (ה') ואפילו אמר כל התורה כולה מן השמים חוץ מדקדוק זה מקל וחומר זה מגורה שוה זו זה הוא כי דבר ה' בזה (ה') תניא היה רבי מאיר אמר הלומד תורה ואינו מלמדה זה הוא דבר ה' בזה (ה') אמר כל מי שאינו משגיח על המשנה ר' נהוראי אמר ^{טז} כל שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק רבי ישמעאל אמר זה העובד עבודת כוכבים מאי משמעה דתנא דבי ר' ישמעאל כי דבר ה' בזה (ה') בזה (ה') המבזה דבור שנאמר [א] לו למשה מסיני ^{טז} אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' ^{טז} רבי יהושע בן קרחה אמר כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה דומה לאדם שזורע ואינו קוצר רבי יהושע אמר כל הלומד תורה ומשכחה דומה לאשה שיוולדת וקוברת רבי עקיבא אמר זמר

15. ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד ויקה לארבעה ראשים: בראשית ב י 16. כי דבר ה' בזה (ה') בזה (ה') המבזה דבור שנאמר [א] לו למשה מסיני ^{טז} אנכי ה' אלהיך אשר דוצאיתך מארץ מצרים מבית עבדים לא יקרה לך אלהים אחרים על פני: שמות כ ב